

H. C. Andersens og et par andre grave på Assistens

Konservator P. Linde

Der er henved 40 københavnske Begravelsespladser, hvis Beliggenhed og Historier man har Rede paa. Blandt dem, der endnu stadigt er i Brug, tør man nok som den mest interessante og mest seværdige nævne *Assistens Kirkegaard* ude paa Nørrebro. Den nu saa stille Park er ret et Eftertænkensoms Tempel. Dybt nede under Græsset og Gruset paa det vidtstrakte Omraade ligger rundt regnet en Million Københavnerne, Dødnings mellem Dødnings. Nogle af dem har været levende samtidig med *Ludvig Holberg*, andre af dem gik omkring iblandt os for blot en Uge siden som Levende mellem Levende.

Det er en underlig Tanke, at det stille, alvorlige Sted, som med Rette omfattes med Respekt og Pietet af alle skønne Mennesker, engang for længe siden i denne Kirkegaards Ungdom har været et yndet muntert Udflugtssted, hvor det besynderligste Folkeliv kom til Udfoldelse. Københavnerne derinde i den snævre lumre By tog ud paa Kirkegaarden med Madpakke og Brændevinsflaske, slog sig ned paa Gravene og bredte Dug over en Gravsten og hengav sig til det afskyeligste Æderi, samtidig med at der lød vild og fjasende, bakkanalsk Musik mellem Korsene og Monumenterne. Et Stykke Kulturhistorie af ganske særlig Art!

Assistens Kirkegaard er imidlertid et smukt og interessant Kapitel af vor Kunsthistorie. — Her er jo Monumenter fra hvert eneste Aarstal gennem de sidste halvandet Hundrede Aar. Ganske vist er det ofte triste Historier, Monumenterne kan fortælle, men de fortæller saa kønt og stundom saa værdigt indtrængende, trøstende, saa at det i nogen Grad kan dække over Dødens ellers aldeles trøsteløse Tomhed.

Blandt de Monumenter, som i særlig

Grad fortjener Opmærksomhed og Beundring, kunde man som Maal for en Studietur vælge tre, nemlig *P. C. Abildgaard* — *H. E. Freunds* — og *H. C. Andersens*. Dødsaarene er 1801 — 1840 — 1875.

Det førstnævnte Monument bærer følgende Indskrift med gyldne Bogstaver i en sort Marmortavle:

Her hviler
Peter Christian Abildgaard
Professor
Veterinærskolens Stifter og Lærer
Sekretær i Videnskabernes Selskab.
Fød i Kiøbenhavn den 22 Dec: 1740
Hvor Døden lukkede hans blide Øje
den 21 Januar 1801.
Som Videnskabsmand
Var han kendt og hædret i Europa
for Lærdom og udbredte Kundskaber.
Som Embedsmand
agtet for Utrættelighed
og gavnrig Virksomhed.
Som Borger og Menneske
elsket for vennesalig Fromhed
usvigelig Trofasthed
og ædel Beskedenhed.
Derfor væde Venskabs Taarer hans Aske,
Derfor sørger Danmarks Muse
Ved sin elskte Søns Grav.

Forneden i det høje, statelige Monument er der en Figur i kraftigt Relief. Det er den store efesiske Artemis, Gudinden med de mange Bryster, Naturkraftens Symbol.

Hun bærer et lille Taarn paa Hovedet.

Fig. 89.
H. E. Freund:
Gravmæle for
H. V. Bissen og *G. C. Freund* (død 1840).

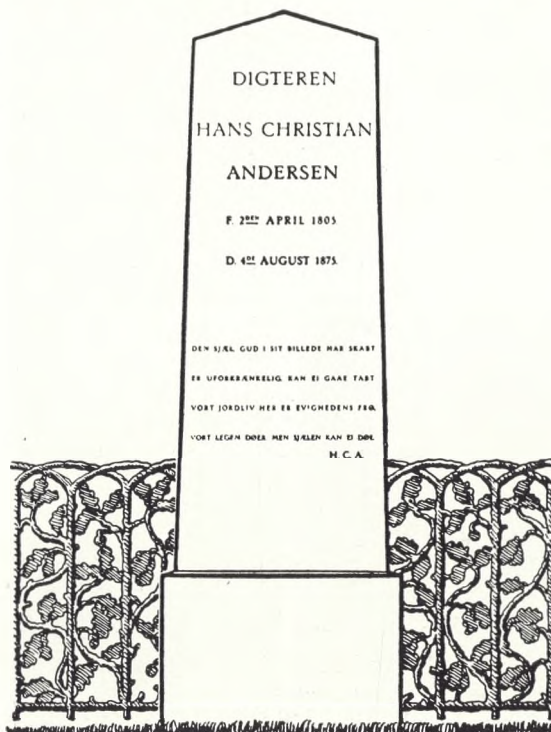
Fig. 90.
N. E. Abildgaard:
Gravmæle for *P. C. Abildgaard* (død 1801).

Hendes nøgne Overkrop har fire Rækker Bryster, det er som en klase af modne Frugter. Hendes Underkrop er spændt ind i et Hylster, der smalner nedefter, hvor hendes nøgne Fødder kommer tilsyne. Det skedeformede Hylster er delt i omløbende Baand, ligesom man ser det paa de berømte Guldhorn, og hvert af de fem Baand har smaa Reliefbilleder sirligt udarbejdet i Marmoret. Man opdager to Vædderhoveder, et Løvehoved, en Ørn med udspilede Vinger, en Krabbe mellem to Delfiner, en Sommerfugl mellem to Larver, og saa er der Blomster i det nederste af Baandene. Gudinden holder i sine Hænder til korte Stave, som hun støtter til det Trin, hun staar paa. Hun holder Hænderne skraat ud, og det giver den hele symmetriske Komposition et Omrids som et A stillet oven paa et V.

Det underfuldt fine Arbejde beundres altid af dem, der kommer forbi, og som fængsles af den mystiske Figur.

Monumentet for Billedhuggeren H. E. Freund er en høj blankslebet, poleret Granitmonolit, en af de Milepæle, som Kunstneren udførte for den danske Stat.

Fig. 91.
H. C. Andersens
gravmæle
i P. Lindes streg.

I Stenens Forside er der indfældet et lille firkantet Broncerelief, hvis Dimensioner og Anbringelsessted er overmaade vel beregnet og overvejet. Men stands og se rigtig nøje paa det dejlige Relief! En ung Kunstner staar hensunket i Betragtning af Pallas Athenes hjælmklædte Hoved øverst paa en høj Hermesokkel. Han staar der i sit Arbejdstøj, en velsiddende Billedhuggerkittel og er tydeligt grebet af en indre, dyb Bevægelse. Man kan se, at han her foran Gudindens Billede bliver sig bevidst som Kunstner, føler det høje Kald og gribes af ædel Stolthed. Saadan som han staar her i sin taknemmelige Selvbevidsthed, saadan kunde man tænke sig en og anden Kunstner nu i vore Dage standse foran det lille Relief for i Ensomhed at opleve og gennemleve de samme løftende Stemninger, for det lille Relief er et overmaade stort Kunstværk.

Tilhøjre for H. E. Freunds Monument ser man nær op ad Muren mod Nørrebrogade et Mindesmærke for Biskop N. E. Balle, der døde 1817. Det er tegnet af Hetsch, men Bispestaven og Bladkransen paa Forsiden har en Gørtler udført som Mesterstykke for sit Laug.

H. C. Andersens Grav bærer kun et beskedent Monument, den er hegnet af et Støbejernsgitter, der forestiller bladrige Egegrene, og den vil jo nu i 1955 blive Maal for mange Valfarter.

Paa den ellers saa prunkløse Sten læses:

**Digteren
Hans Christian
Andersen
Født 2den April 1805,
Død 4de August 1875
Den Sjæl, Gud i sit Billede har skabt,
er ukrænkelig, kan ei gåe tabt.
Vort Jordliv her er Evighedens Frø,
vort Legem dør, men Sjælen kan ei døe.**
H. C. A.

Det er ikke noget Billedhuggerarbejde, man her stiller sig op og beundrer; det er noget helt andet. De, der møder med et skønsomt Sind, vil nok fornemme den kære Digter som en nærværende kær Ven.